

Dosarul nr.3ra-1112/21

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul central (jud: A. Cazacu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A.Bostan, Gr. Dașchevici, V. Negru)

DECIZIE

22 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței,
judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul depus de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și recursul depus de Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Pușca împotriva lui Ivan Guvir, Consiliului sătesc Coșernița, Primăriei satului Coșernița, Întreprinderii de Stat „Cadastru”, terț notarul Petru Chirtoacă cu privire la declararea nulității actelor juridice, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și încasarea cheltuielilor de judecată,

și la cererea reconvențională depusă de Ivan Guvir împotriva lui Alexei Pușca cu privire la recunoașterea ca succesori nedemn și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Alexei Pușca și a fost admis apelul depus de Ivan Guvir, a fost casată parțial hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătoria Criuleni, sediul central și în această parte a fost emisă o nouă decizie prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 11 iulie 2016 Alexei Pușca a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Guvir și Întreprinderii de Stat Cadastru, intervenient accesoriu notarul Petru Chirtoacă, solicitând declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, declararea nulității contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013 și prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul tatălui Tudor Pușca.

În motivarea acțiunii reclamantul Alexei Pușca a indicat că, prin certificatul nr. 067583 din 02 octombrie 2015 se atestă că a ispășit pedeapsa cu închisoare în Federația Rusă, începând cu 25 noiembrie 2004 și până la 02 octombrie 2015.

La 12 iunie 2016 revenind în Republica Moldova, a aflat că tatăl său Tudor Pușca a decedat la xxxxx, iar cu 6 zile înainte de deces, la data xxxxx, acesta a transmis în proprietatea privată lui Ivan Guvir casa de locuit din satul Coșernița, r. Criuleni, în baza contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013.

Reclamantul Alexei Pușca consideră, că Ivan Guvir, nefiind o persoană apropiată tatălui său Tudor Pușca, a profitat de starea gravă în care se afla acesta în ultimele zile înainte de deces, care suferea de cancer în fază avansată și astfel, l-a determinat să încheie acest contract, deposedându-l de avere.

În opinia reclamantului Alexei Pușca, acest contract este afectat de eroare, or, motivul, de fapt, pentru care a fost încheiat - întreținerea pe viață, nu a avut loc și nu putea avea loc, ținând cont de faptul că decesul lui Tudor Pușca era iminent de a se produce în timpul apropiat, fapt care și s-a produs după 6 zile de la încheierea contractului.

La data de 01 decembrie 2016 reclamantul Alexei Pușca a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului sătesc Coșernița, Primăriei satului Coșernița, completând cererea de chemare în judecată inițială și solicitând repunerea în termenul de adresare în judecată, anularea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 06 aprilie 2006 și 28 iunie 2006, anularea deciziei Primăriei s. Coșernița nr. 1 din 20 martie 1992, anularea certificatului Primăriei s. Coșernița nr. 67 din 28 ianuarie 2013, anularea extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 5034, eliberat la 16 martie 2006 de Primăria s. Coșernița, declararea nulității contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, declararea nulității testamentului nr. 237 din 10 ianuarie 2013, înregistrat de notarul Petru Chirtoacă, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul tatălui Tudor Pușca și al mamei Natalia Pușca, obligarea organului cadastral să opereze modificările corespunzătoare în Registrul bunurilor imobile și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.75-78, vol.I).

În motivarea cererii de concretizare a acțiunii, reclamantul a invocat că la autentificarea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, notarul Petru Chirtoacă a ignorat prevederile art. 369 alin.(2) Cod civil și nu a ținut cont de faptul că, casa de locuit a fost dobândită în timpul căsătoriei părinților săi, Natalia Pușca și Tudor Pușca, respectiv, tatăl Tudor Pușca a înstrăinat toată casa, nefiind unicul proprietar al casei.

În acest context, reclamantul a susținut că în cadrul procedurii de autentificare notarială a contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, notarul era obligat să verifice situația bunului donat, precum și actele prin care se confirmă dreptul de proprietate asupra lui. Iar, nerespectarea acestor condiții obligatorii de autentificare a contractului, a condus spre o eroare de drept, neglijându-se drepturile persoanelor terțe, adică ale sale, ca posibil succesor al fostului proprietar în devălmășie Natalia Pușca.

Astfel, procedura de autentificare a contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, s-a redus, în esență, la o formalitate și nu la o procedură complexă și minuțioasă pentru a putea da putere juridică actului nominalizat.

Reclamantul Alexei Pușca a mai susținut că în cadrul procesului de judecată a aflat despre testamentul înregistrat cu nr. 237 din 10 ianuarie 2013, prin care tatăl său Tudor Pușca a testat toată averea sa lui Ivan Guvir.

Reclamantul consideră că testamentul înregistrat cu nr. 237 din 10 ianuarie 2013, precum și contractul de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, prin care lui Ivan Guvir i-au fost donate terenurile cu numerele cadastrale xxxxx, xxxxx, xxxxx și xxxxx, sunt pasibile de nulitate absolută din motivele de drept indicate în cererea inițială.

Solicitând anularea actelor emise de Primăria s. Coșernița, care atestă dreptul de proprietate a lui Tudor Pușca asupra bunurilor în litigiu, casa de locuit cu terenul aferent și grădină, care au fost dobândite în timpul căsătoriei cu mama sa Natalia Pușcă, reclamantul Alexei Pușca a invocat că dreptul de proprietate a fost înscris eronat doar pe numele tatălui Tudor Pușca, or, aceste acte s-au dispus asupra bunurilor care nu-i aparțineau în exclusivitate lui Tudor Pușcă, ci constituiau proprietate comună în devălmășie a părinților săi.

Respectiv, titlurile de proprietate asupra terenului aferent casei și terenului cu destinație grădină, precum și actele ce țin de dreptul de proprietate asupra casei, urmau a fi eliberate cu titlu de proprietate în devălmășie atât lui Tudor Pușca, cât și succesorilor testamentari sau legali ai Nataliei Pușca.

Reclamantul a mai indicat că a fost în imposibilitate de a depune cerere la notar în vederea acceptării succesiunii după decesul mamei sale Natalia Pușca, menționând că în acea perioadă era dat în căutare de către organele de drept.

La data de 29 septembrie 2016 Ivan Guvir a depus acțiune reconvențională împotriva lui Alexei Pușca, prin care a solicitat recunoașterea lui Alexei Pușca ca succesor nedemn al patrimoniului tatălui său Tudor Pușca și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.49-54 vol.I).

În motivarea acțiunii reconvenționale Ivan Guvir a indicat că împreună cu mama sa Vera Iurciuc, începând cu anul 1998 și pe toată perioada concubinajului ei cu Tudor Pușca, până la decesul ultimului, a avut grijă de întreținerea lui Tudor Pușca, administrând împreună casa de locuit, efectuând reparații, achitând impozitele și efectuând alte necesități curente. Iar, Alexei Pușca s-a comportat cu tatăl său Tudor Pușcă ca un succesor nedemn, acesta fiind plecat din casa părintească din anul 1998 până în anul 2016, în această perioadă nu a avut grijă de părinții săi și nu a participat la înmormântarea lor.

Totodată, Ivan Guvir consideră că testamentul nr. 237 din 10 ianuarie 2013 și contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, precum și contractul de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, întocmite din numele lui Tudor Pușca pe numele lui Ivan Guvir, sunt legale, fiindcă nu încalcă drepturile și interesele civile ocrotite de lege unei persoane fizice sau juridice.

Prin hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central, Alexei Pușca a fost repus în termenul de adresare în judecată la depunerea cererii de chemare în judecată împotriva lui Ivan Guvir, Consiliului sătesc Coșernița, Primăriei s. Coșernița, intervenient accesoriu notarul Petru Chirtoacă privind declararea nulității actelor. A fost respins ca neîntemeiat capătul de acțiune din cererea de chemare în judecată a lui Alexei Pușca împotriva lui Ivan Guvir, Consiliului sătesc Coșernița, Primăriei satului Coșernița, intervenient accesoriu notarul Petru Chirtoacă privind declararea nulității actelor juridice, în partea declarării nulității titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 06 aprilie 2006 și nr. 11803/06 din 28 iunie 2006, deciziei Primăriei s. Coșernița nr. 01 din 20 martie 1992, certificatului Primăriei s. Coșernița nr. 67 din 28 ianuarie

2013, extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 5034, eliberat la 16 martie 2006 de către Primăria s. Coșernița, a contractelor de donație și a testamentului și de repunere în termenul de acceptare a succesiunii. A fost admis capătul de acțiune din cererea de chemare în judecată a lui Alexei Pușca împotriva lui Ivan Guvir, Consiliului sătesc Coșernița și Primăriei satului Coșernița, intervenient accesoriu notarul Petru Chirtoacă privind declararea nulității actelor, în partea recunoașterii nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir. A fost recunoscut nul contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir. S-au încasat de la Ivan Guvir în beneficiul lui Alexei Pușca cheltuielile de judecată în sumă de 5000 de lei (f.d.99, 119-122, vol. II).

Prin hotărârea suplimentară din 19 februarie 2020 a Judecătorei Criuleni, sediul central a fost respinsă acțiunea reconvențională depusă de Ivan Guvir împotriva lui Alexei Pușca privind recunoașterea ca succesor nedemn și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.124-125, vol.II).

La 30 decembrie 2019 Alexei Pușca a depus apel împotriva hotărârii din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central (f.d.104, vol.II), iar la 27 octombrie 2020 a prezentat motivarea apelului (f.d. 176 vol. II), solicitând casarea parțială a hotărârii din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central și emiterea în această parte a unei noi decizii prin care să fie admisă integral acțiunea sa (f.d.176-179, vol.II).

La 31 decembrie 2019 Ivan Guvir a depus apel împotriva hotărârii din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central (f.d.106, vol.II), iar la 26 februarie 2020 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 20 decembrie 2019 și a hotărârii suplimentare din 19 februarie 2020 ale Judecătorei Criuleni, sediul central, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii lui Alexei Pușca și de admitere a acțiunii reconvenționale (f.d.137-143, vol.II).

Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc, hotărârea primei instanțe, precum și hotărârea suplimentară a primei instanțe au fost expediate la adresa părților la data de 21 februarie 2020 (f.d. 126 vol. II), însă date care ar confirma recepționarea lor de către părți la materialele dosarului lipsesc. Prin urmare, instanța de apel corect a apreciat ca fiind în termen apelurile depuse de Alexei Pușca și de Ivan Guvir.

Prin decizia din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Alexei Pușca și a fost admis apelul depus de Ivan Guvir, a fost casată parțial hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central și în această parte a fost emisă o nouă decizie, prin care a fost admisă parțial acțiunea depusă de Alexei Pușca împotriva lui Ivan Guvir, Consiliul sătesc Coșernița, Primăriei satului Coșernița, intervenient accesoriu notarul Petru Chirtoacă privind declararea nulității actelor, în partea recunoașterii nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir. A fost declarat parțial nul contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir, în privința a ½ cotă-parte a casei de locuit din s. Coșernița, r. Criuleni, ce a aparținut Nataliei Pușca. În rest, hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul

central și hotărârea suplimentară din 19 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul central au fost menținute.

Instanța de apel a stabilit că casa de locuit și terenul aferent acesteia din s. Coșernița, r. Criuleni, cu nr. cadastral 3124105034, fiind dobândite în perioada când Tudor Pușca și Natalia Pușca se aflau în căsătorie, constituie proprietate comună în devălmășie a soților, conform art.20 Codul familiei, chiar dacă în titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren și în Registrul bunurilor imobile unicul proprietar este indicat Tudor Pușca. Or, acesta, a fost atribuit în proprietate nu doar lui Tudor Pușca, dar familiei acestuia, compusă din soțul Tudor Pușca și soția acestuia Natalia Pușca.

Curtea de Apel Chișinău a concluzionat că, faptul înscrierii dreptului de proprietate asupra bunurilor în litigiu în Registrul bunurilor imobile, doar în favoarea unuia din soți, nu constituie motiv de a-l considera pe acesta ca unic proprietar, or în temeiul art. 371 din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019, bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sunt proprietatea lor comună în devălmășie.

Din motivele invocate, instanța de apel a apreciat că instanța de fond întemeiat a respins cerința reclamantului Alexei Pușca privind anularea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberate la 06 aprilie 2006 și 28 iunie 2006, în temeiul deciziei Primăriei s. Coșernița nr.1 din 20 martie 1992.

Totodată, instanța de apel a apreciat că prima instanță întemeiat a respins pretențiile reclamantului Alexei Pușca privind anularea certificatului Primăriei s. Coșernița nr. 67 din 28 ianuarie 2013 și extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 5034, eliberat la 16 martie 2006 de Primăria s. Coșernița, menționând în acest sens că acestea nu constituie în sine acte administrative de sinestătătoare, ci sunt acte pregătitoare care au stat la baza autentificării contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir.

Referitor la pretenția reclamantului Alexei Pușca privind anularea testamentului nr. 237 din 10 ianuarie 2013, înregistrat de notarul Petru Chirtoacă, Curtea de Apel Chișinău a susținut argumentele instanței de fond că, acesta nu produce efecte juridice de la data de 21 februarie 2013, odată cu încheierea contractului de înstrăinare a casei locuit cu condiția întreținerii pe viață.

De asemenea, instanța de apel a apreciat că prima instanță corect a constatat netemeinicia pretenției reclamantului Alexei Pușca privind anularea contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, prin care Tudor Pușca a donat lui Ivan Guvir 1/7 cotă-parte din bunurile imobile – terenurile agricole situate în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni, cu nr.cadastrale xxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, ce i-au aparținut în baza certificatului de moștenitor testamentar cu nr.479 din 17 ianuarie 2013. Or, bunurile donate îi aparțineau numai lui Tudor Pușca și nu au făcut parte din averea comună în devălmășie a soților Tudor Pușca și Natalia Pușca.

Cu referire la pretenția reclamantului Alexei Pușca privind anularea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir, instanța de apel a considerat că instanța de fond neîntemeiat și cu aplicarea eronată a normelor de drept material a dispus anularea acestuia în totalitate. Or, obiectul contractului nominalizat - terenul cu destinația grădină, cu suprafața de 0,1700 ha,

cu numărul cadastral xxxxx, situat în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni, cât și terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,1588 ha, cu numărul cadastral xxxxx și construcția amplasată pe acest teren, care constă din: casă de locuit individuală, cu suprafața totală de 106,8 m.p., nr. cadastral xxxxx, situate în s. xxxxx, au constituit proprietate în devălmășie a soților Tudor Pușca și Natalia Pușca.

Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău a constatat că nu sunt temeiuri de declarare a nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, în partea deținută de Tudor Pușca a ½ cotă-parte din bunurile imobile, care sunt obiect al contractului nominalizat. Astfel, Curtea de Apel Chișinău a concluzionat că Tudor Pușca era în drept să înstrăineze doar cota-parte ce-i revenea din proprietatea comună în devălmășie.

Totodată, instanța de apel a concluzionat asupra temeiniciei hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretenției lui Alexei Pușca privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii. Aceasta deoarece Alexei Pușca nu a prezentat probe că s-a adresat notarului până la expirarea termenului de 6 luni, cu declarație de acceptare a succesiunii în urma decesului mamei sale Natalia Pușca.

Concomitent, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată respingerea de către prima instanță a acțiunii reconvenționale depusă de Ivan Guvir. Or, Ivan Guvir nu a prezentat probe, care ar confirma că, Alexei Pușca este un succesor nedemn, în sensul art. 1434 Cod civil, în redacția până la 01 martie 2019.

În final, Curtea de Apel Chișinău a conchis că prima instanță întemeiat a dispus încasarea de la Ivan Guvir în beneficiul lui Alexei Pușca a cheltuielilor de judecată în mărime de 5000 de lei, apreciindu-le ca fiind reale și rezonabile în cuantumul respectiv.

Referitor la cheltuielile pentru efectuarea expertizelor judiciare, Curtea de Apel Chișinău a specificat că instanța de fond întemeiat le-a respins, or cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizelor au fost solicitate însuși de Alexei Pușca, iar concluziile expertizelor nu au servit ca temei de admitere a pretențiilor înaintate de acesta.

La 30 iunie 2021 Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur, a depus recurs împotriva deciziei din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 38, vol. III), iar la 19 august 2021 a prezentat motivarea recursului, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii sale și emiterea în această parte a unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii sale (f.d. 53-54, vol. III).

În motivarea recursului, recurentul Alexei Pușca a indicat că prin decizia instanței de apel a fost casată parțial hotărârea primei instanțe și s-a dispus anularea actelor de dispoziție asupra casei și terenului aferent casei, în proporție de ½ cotă-parte din ele. Însă, în cererea de chemare în judecată nu a fost înaintată o astfel de cerință și anume ce se referă la delimitarea cotelor-părți ale soților Pușca, însă instanța de apel din oficiu a dispus această delimitare.

De asemenea, recurentul Alexei Pușca consideră că este ilegală concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare, în partea respingerii pretenției privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul mamei Nataliei Pușca. În opinia lui Alexei Pușca, în acest caz urma a fi atras în proces Inspectoratul Fiscal de Stat, sau să fie dispusă scoaterea cererii de pe rol.

La 01 iulie 2021 Ivan Guvir, reprezentat de avocatul Valeriu Ciuntu a depus recurs împotriva deciziei din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, iar la 12 august 2021 Ivan Guvir a prezentat motivarea recursului (f.d. 48-50 vol. III), solicitând casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii reconvenționale.

Invocând netemeinicia hotărârilor instanțelor de judecată ierarhic inferioare, în partea admiterii acțiunii lui Alexei Pușca privind declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întrețineri pe viață, recurentul Ivan Guvir a indicat că Alexei Pușca, în conformitate cu art. 581 alin. (1-3) din Codul civil, în redacția anului 1964, în vigoare la momentul decesului mamei sale, fiind succesor de gradul I, nu a acceptat succesiunea după decesul mamei sale, dar nici în temeiul art. 582 alin. (1), (2) al aceluiași Cod civil, nu a depus o cerere privind acceptarea succesiunii asupra bunurilor mamei sale și nici nu s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii asupra bunurilor mamei sale.

Referitor la legalitatea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață, recurentul Ivan Guvir a menționat că Tudor Pușca deși suferea de cancer, nu avea tulburări psihice și la momentul întocmirii contractului era apt de a înțelege acțiunile sale.

Recurentul Ivan Guvir a mai indicat că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural, prin faptul că nu a fost audiat în ședința de judecată a instanței de apel, precum și că nu a permis reprezentantului său de a pune întrebări, instanța retrăgându-se în camera de deliberare. Astfel, au fost lipsiți de dreptul de a depune depoziții, prin ce au fost încălcate prevederile art. 376 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar, conform art. 245 Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 15 iunie 2021, fiind notificată reprezentantului recurentului Alexei Pușca, avocatului Svetlana Mazur la data de 23 septembrie 2021, iar reprezentantului recurentului Ivan Guvir, avocatului Valeriu Ciuntu, la data de 06 octombrie 2021, fapt ce se confirmă prin avizele de recepție, anexate la materialele cauzei (f.d.43, 45 vol. III).

Astfel, recursurile depuse de către Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de către Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu, sunt în termen.

La 25 octombrie 2021, în adresa părților a fost expediată copia recursurilor depuse de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de Ivan Guvir, reprezentat de avocatul Valeriu Ciuntu, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, însă aceștia nu și-au exercitat dreptul său procedural și nu au depus referințe (f.d.118, vol. III).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții

Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursurilor depuse de către Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de către Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu, prin încheierea din 24 noiembrie 2021 le-a numit pentru examinare în complet de 5 judecători.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019). Or, în speță procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată până la 1 aprilie 2019, aspect care determină că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, instanța de recurs nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recursuri, deoarece criticele prezentate de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de Ivan Guvir, reprezentat de avocatul Valeriu Ciuntu, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul depus de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de a admite recursul depus de Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, în partea admiterii pretențiilor reclamantului Alexei Pușca privind declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013 și încasarea cheltuielilor de judecată, cu emiterea în această parte a unei noi decizii de respingere a acestor pretenții, în rest de a menține decizia instanței de apel, hotărârea primei instanțe și hotărârea suplimentară a primei instanțe, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție respinge recursul.

Conform art. 248 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează parțial decizia instanței de apel și emite o altă decizie în partea casată.

În interpretarea art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231, alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 22 și art. 219, alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal administrate, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

În conformitate cu prevederile art. 194 din Codul administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Recapitulând esența litigiului în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțele ierarhic inferioare și confirmată de părți.

Astfel, certificatul explicativ eliberat la 13 martie 2018 de către Agenția Servicii Publice, atestă că la 01 martie 1974 la Primăria Boșcana, r. Criuleni s-a înregistrat nașterea copilului Alexei Pușca, data nașterii xxxxx, fiind născut din căsătoria dintre Tudor Pușca și Natalia Pușca, înregistrată la 16 iunie 1973 de către OSC Taltî-Cugan, Kazahstan (f.d. 148, vol. I)

Potrivit certificatului de deces nr.DC-IV 1475656 din 07 octombrie 2016, Natalia Pușca a decedat la data de xxxxx (f.d. 90, vol. II), iar potrivit certificatului de deces nr. DC-IV 1475659 din 07 octombrie 2016, Tudor Pușca a decedat la data de xxxxx (f.d. 90 verso, vol. II).

După cum atestă actele cauzei, din anul 1998, după decesul soției Natalia Pușca, Tudor Pușca a concubinat cu Vera Iurciuc, mama lui Ivan Guvir, ultimul locuind împreună cu ei.

De asemenea, s-a stabilit că prin testamentul întocmit la 10 ianuarie 2013, Tudor Pușca a testat toată averea sa lui Ivan Guvir (f.d. 29, vol. I).

Ulterior, la 21 februarie 2013, a fost întocmit contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504, prin care Tudor Pușca a transmis în proprietatea lui Ivan Guvir bunurile imobile: terenul cu destinație grădină, cu suprafața de 0,1700, nr. cadastral xxxxx, situat în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni, terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,1588 ha, nr. cadastral xxxx și construcția amplasată pe acest teren, care constă din casa de locuit individuală, cu suprafața de 106,8 m.p., nr. cadastral xxxxx, situate în xxxxx(f.d. 30, vol. I).

Conform datelor din Registrul bunurilor imobile se atestă că bunurile imobile nominalizate aparțin lui Tudor Pușca în baza titlurilor de autentificare a drepturilor deținătorului de teren din 28 iunie 2006 și 06 aprilie 2006, eliberate în baza deciziei Primăriei s. Coșernița nr. 1 din 20 martie 1992; certificatului înregistrat cu nr. 67 din 28 ianuarie 2013, eliberat de Primăria s. Coșernița; extrasului înregistrat cu nr. 5034 din 16 martie 2006, eliberat de Primăria s. Coșernița și extrasului din Registrul bunurilor imobile, capitolul „AB”, eliberat la 04 februarie 2013 (f.d. 10, 81, vol. I).

De asemenea, s-a constatat că, prin contractul de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, Tudor Pușca a donat lui Ivan Guvir următoarele terenuri agricole: 1/7 cotă-parte din terenul agricol, cu suprafața de 1,7297 ha, nr. cadastral xxxxx, situat în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni; 1/7 cotă-parte din terenul agricol, cu suprafața totală de 1,6534 ha, nr. cadastral 3124101169, situat în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni; 1/7 cotă-parte din terenul agricol, cu suprafața totală de 0,0820 ha, nr. cadastral 3124102159, situat în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni; 1/7 cotă-parte din terenul agricol, cu suprafața totală de 0,0820 ha, nr. cadastral xxxxx, situat în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni (f.d. 31, vol. I).

Conform datelor din Registrul bunurilor imobile, cota-parte din terenurile agricole nominalizate aparțin lui Tudor Pușca în baza certificatului de moștenitor testamentar nr. 479 din 17 ianuarie 2013, eliberat de notarul public Petru Chirtoacă, înregistrat la OCT Criuleni, filiala ÎS „Cadastru” (f.d. 39-45, vol. I).

Prin certificatul nr. 067583, eliberat la 02 octombrie 2015 se confirmă că, reclamantul Alexei Pușca, fiul lui Tudor Pușca, din căsătoria cu Natalia Pușca, începând cu 25 noiembrie 2004 și până la 02 octombrie 2015 și-a ispășit pedeapsa cu închisoare în Federația Rusă (f.d. 14, vol. I).

La 12 iunie 2016, Alexei Pușca, când a revenit în Republica Moldova, a aflat că tatăl său, Tudor Pușca a decedat la xxxxx și că, cu 6 zile înainte de deces, la data de 21 februarie 2013 acesta a transmis în proprietate privată lui Ivan Guvir casa de locuit din satul Coșernița, r. Criuleni, în baza contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013.

Reclamantul Alexei Pușca, depunând prezenta acțiune, a invocat că Ivan Guvir, nefiind o persoană apropiată tatălui său Tudor Pușca, a profitat de starea gravă în care se afla Tudor Pușca în ultimele zile înainte de deces, care suferea de cancer în fază avansată, l-a determinat pe acesta să încheie contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață, astfel deposedându-l de avere. Astfel, reclamantul Alexei Pușca a solicitat repunerea în termenul de adresare în instanța de judecată, anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. xxxxx, eliberat la 06 aprilie 2006, anularea deciziei Primăriei s. Coșernița nr. 1 din 20 martie 1992, anularea certificatului Primăriei s. Coșernița nr. 67 din 28 ianuarie 2013, anularea extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 5034, eliberat la 16 martie 2006 de Primăria s. Coșernița, anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. xxxxx din 28 iunie 2006 asupra terenului cu nr. cadastral xxxxx, declararea nulității contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, declararea nulității testamentului nr. 237 din 10 ianuarie 2013, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul tatălui Tudor Pușca și al mamei Natalia Pușca, obligarea organului cadastral să opereze modificările corespunzătoare în Registrul bunurilor imobile și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.75-78, vol.I).

În același timp, la 29 septembrie 2016 Ivan Guvir a depus acțiune reconvențională împotriva lui Alexei Pușca, prin care a solicitat recunoașterea lui Alexei Pușca ca succesori nedemn al patrimoniului tatălui și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.49-54, vol.I), invocând că Alexei Pușca s-a comportat cu tatăl său Tudor Pușca ca un succesori nedemn, acesta fiind plecat din casa părintească din anul 1998 până în anul 2016, perioadă în care nu a avut grijă de părinții săi și nu a participat la înmormântarea lor.

Fiind investită cu examinarea cauzei, prima instanță l-a repus pe Alexei Pușca în termenul de adresare în instanța de judecată și a admis în parte acțiunea înaintată de Alexei Pușca, fiind declarat nul contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, cu încasarea de la Ivan Guvir în beneficiul lui Alexei Pușca a cheltuielilor de judecată în sumă de 5000 de lei. În rest, acțiunea depusă de Alexei Pușca, precum și acțiunea reconvențională depusă de Ivan Guvir au fost respinse.

Instanța de fond a motivat soluția privind declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, prin faptul că Tudor Pușca a tăinuit că, casa de locuit și terenul aferent casei, precum și terenul cu destinație grădină, le-a dobândit în perioada aflării sale în relație de căsătorie cu fosta soție, Natalia Pușca, iar notarul nu a verificat perioada și temeiul dobândirii de către Tudor Pușca a dreptului de proprietate asupra bunurilor înstrăinate.

Instanța de apel, însă, a declarat parțial nul contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir, în privința a ½ cotă-parte a casei de locuit din s. Coșernița, r. Criuleni, ce a aparținut Nataliei Pușca, în rest, a menținut hotărârea primei instanțe, motivând că Tudor Pușca era în drept să înstrăineze doar cota-parte ce-i revine din bunurile, ce constituie proprietate comună în devălmășie dobândită în timpul căsătoriei cu Natalia Pușca.

Instanța de recurs constată, că concluziile instanțelor ierarhic inferioare în partea declarării nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir, sunt neîntemeiate, fapt ce rezultă din interpretarea eronată a prevederilor legale aplicabile raportului juridic în litigiu, din care considerente acțiunea lui Alexei Pușca în această parte urmează a fi respinsă.

În susținerea acestei soluții, instanța de recurs menționează că potrivit art. 839 alin. (1) Cod civil, în redacția până la 01 martie 2019, în baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, o parte (beneficiarul întreținerii) se obligă să dea celeilalte părți (dobânditor) în proprietate un bun imobil sau mobil, iar dobânditorul se obligă să asigure beneficiarului întreținere în natură – locuință, hrană, îngrijire și ajutorul necesar pe timpul cât va trăi, precum și înmormântare.

După cum s-a stabilit, reclamantul Alexei Pușca, a solicitat anularea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504, încheiat între beneficiarul întreținerii Tudor Pușca și dobânditorul Ivan Guvir, invocând drept motiv faptul că bunurile ce au constituit obiectul acestui contract - terenul cu destinație grădină, cu suprafața de 0,1700, nr. cadastral xxxxx, terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,1588 ha, nr. cadastral xxxxx și construcția amplasată pe acest teren, care constă din casa de locuit individuală, cu suprafața de 106,8 m.p., nr. cadastral xxxxx, situate în s. xxxxx constituie proprietate comună în devălmășie a părinților săi, Tudor Pușca și Natalia Pușca. Respectiv, tatăl său, Tudor Pușca a înstrăinat toată casa, nefiind unicul proprietar al casei, neglijând drepturile sale ca posibil succesor al fostului proprietar în devălmășie, Natalia Pușca.

Instanța de recurs conchide că acest argument al reclamantului Alexei Pușca este neîntemeiat și contravine probelor administrate în cadrul examinării cauzei, din următoarele motive.

Din certificatul nr. 836 din 15 decembrie 2016, eliberat de Serviciul Stare Civil, rezultă că Tudor Pușca a fost căsătorit cu Natalia Pușca, fapt ce se confirmă prin actul de căsătorie nr. 383 din 16 iunie 1973, întocmit de Oficiul Stare Civilă orașul Taldî-Kurgan, Republica Kazahstan (f.d. 69, vol. I).

Prin extrasul din Registrul de conturi al gospodăriilor nr.4 din s. Coșernița, în perioada 1983-1988, se atestă că în familia Pușca locuiau: Tudor Pușca, Natalia Pușca și copiii Alexei Pușca, Alla Pușca (f.d.163-165 vol. I).

Potrivit certificatului de deces nr.DC-IV 1475656 din 07 octombrie 2016, Natalia Pușca a decedat la data de xxxxx (f.d. 90, vol. II).

Din declarațiile martorului Tudor Tipa, fost primar al satului Coșernița, fiica lui Tudor Pușca și Natalia Pușca, Alla Pușca s-a mutat cu traiul în Israel, unde în anul 2011 a decedat (f.d. 110 vol. I).

După cum rezultă din materialele cauzei și din titlurile de autentificare a drepturilor deținătorului de teren din 28 iunie 2006 și 06 aprilie 2006, eliberate în baza deciziei Primăriei s. Coșernița nr. 1 din 20 martie 1992, casa de locuit și terenul aferent acestuia, cu nr. cadastral xxxxx, precum și terenul cu destinație grădină, cu nr. cadastral xxxxx, situate în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni, aparțin cu drept de proprietate lui Tudor Pușca și au fost dobândite în perioada când Tudor Pușca și Natalia Pușca se aflau în căsătorie.

Totodată, prin informația eliberată la 09 decembrie 2019 de către Centrul de evidență a gajului, actelor notariale și a debitorilor, se confirmă că la momentul respectiv nu este deschisă procedura succesorală după decesul Nataliei Pușca și Tudor Pușca (f.d. 91- verso, vol. II).

În acest context, instanța de recurs relevă prevederile art. 566 Cod civil, în redacția anului 1964, în vigoare la momentul decesului Nataliei Pușca, conform căroră, în caz de succesiune legală se consideră moștenitori în părți egale: de prima clasă – copiii (inclusiv copiii înfiați), soțul și părinții (înfietorii) defunctului, precum și copilul defunctului, care s-a născut după moartea acestuia.

Conform art. 581 Cod civil, în redacția anului 1964, pentru a dobândi succesiunea moștenitorul trebuie s-o accepte. O succesiune nu poate fi acceptată sub condiție sau cu rezerve. Se consideră, că moștenitorul a acceptat succesiunea, dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial al locului deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei. Actele arătate în prezentul articol trebuie să fie săvârșite în curs de șase luni din ziua deschiderii succesiunii. Succesiunea acceptată este considerată, că aparține moștenitorului din momentul deschiderii succesiunii.

Astfel, o regulă generală de dobândire a succesiunii constă în faptul că, pentru a o dobândi, moștenitorul, fie testamentar sau legal, trebuie s-o accepte.

Din sensul normei enunțate rezultă că, acceptarea succesiunii se face prin depunerea unei declarații la notarul din circumscripția unde se află locul deschiderii moștenirii sau prin intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral.

Prin intrarea în posesiune se înțelege, administrarea, asigurarea, exercitarea folosinței asupra bunurilor succesoriale, achitarea cheltuielilor comunale aferente imobilului din masa succesorală, plata impozitelor și alte acte ce demonstrează intenția moștenitorului de a accepta moștenirea.

Acceptarea succesiunii este un act juridic unilateral prin care moștenitorul își exprimă propria sa voință de a primi moștenirea și, respectiv, de a deveni în viitor proprietarul bunului moștenit. Legea prevede expres termenul de acceptare a succesiunii.

În cazul dat, reclamantul Alexei Pușca, în conformitate cu art. 581 alin. (1)-(3) Cod civil, în redacția anului 1964, care era în vigoare în ziua decesului mamei Natalia Pușca, fiind succesor de gradul I, nu a acceptat succesiunea după decesul mamei sale. Or, acesta nu a depus la notar în termenul indicat de lege o declarație cu privire la acceptarea moștenirii și nici nu a prezentat probe veridice, admisibile și pertinente că a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale.

Dimpotrivă, din declarațiile martorilor, după decesul la data de xxxxx a mamei sale, Nataliei Pușca, Alexei Pușca a plecat din țară, iar în perioada de la 25 noiembrie 2004 și până la 02 octombrie 2015 și-a ispășit pedeapsa cu închisoare în Federația Rusă.

Prin urmare, reclamantul Alexei Pușca nu a demonstrat că are calitatea de moștenitor după decesul mamei sale Natalia Pușca, deoarece nu a acceptat succesiunea în termenul de șase luni prevăzut de lege.

Astfel, Alexei Pușca nu a manifestat voința de a primi moștenirea după decesul mamei sale, Natalia Pușca și deci, nu a devenit proprietarul bunurilor moștenite, ceea ce nu-i conferă dreptul de a solicita anularea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață asupra bunurilor pretinse a fi moștenite, deoarece nu are calitatea de moștenitor după decesul mamei sale.

Din aceste considerente, instanța de recurs apreciază că este eronată concluzia instanței de apel, precum și a primei instanțe de admitere a pretenției lui Alexei Pușca privind declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir, pe motivul invocat de Alexei Pușca, precum că Tudor Pușca nu a avut dreptul de a înstrăina casa de locuit, neglijându-i drepturile sale ca posibil succesor al fostului proprietar în devălmășie, Natalia Pușca.

Implicit, instanța de recurs apreciază că este neîntemeiată și pretenția din acțiunea reclamantului Alexei Pușca cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul mamei Natalia Pușca și tatălui Tudor Pușca, și respectiv sunt corecte concluziile instanțelor ierarhic inferioare de respingere a acestei pretenții.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs menționează că în conformitate cu art. 582 Cod civil, în redacția anului 1964, în vigoare la data decesului Nataliei Pușca, termenul pentru acceptarea succesiunii, stabilit de articolul 581 din prezentul Cod, poate fi prelungit de către instanța de judecată, dacă aceasta găsește, că el a fost scăpat din motive întemeiate. Succesiunea poate fi acceptată după expirarea termenului sus-arătat și fără a se cere aprobarea instanței judecătorești, dacă toți ceilalți moștenitori, care au acceptat succesiunea, își vor da pentru aceasta consimțământul.

Prevederi similare se conțin și în art. 1519 alin. (1), (2) Cod civil, în vigoare până la 01 martie 2019, conform cărora termenul de acceptare a succesiunii poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni.

În contextul normelor citate, instanța de recurs relevă că termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei și poate fi prelungit de către instanța de judecată, dacă este justificată omiterea acestuia.

În sensul legii, când cel chemat la moștenire nu și-a exercitat în termenul prevăzut de lege dreptul de a alege între acceptarea sau renunțarea la moștenire, poate fi repus în termen doar dacă, se constată că neexercitarea în termen a dreptului de opțiune se datorează unor motive temeinice.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că Alexei Pușca, solicitând prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul mamei sale Natalia Pușca, nu a justificat omiterea termenului de acceptare a succesiunii în termen. Iar, faptul că, în acea perioadă era dat în căutare de către organele de drept, nu poate îndreptăți omiterea termenului de acceptare a succesiunii.

Or, după cum s-a stabilit din materialele cauzei, Alexei Pușca în perioada 05 octombrie 2004 – 02 octombrie 2015 și-a ispășit pedeapsa cu închisoare în Federația Rusă (f.d. 14 vol. I), iar succesiunea a fost deschisă după decesul mamei sale, la 02 februarie 1998. Respectiv, în perioada 02 februarie 1998 până la 05 octombrie 2004, Alexei Pușca nu a întreprins măsuri privind acceptarea succesiunii și nu și-a manifestat voința cu privire la acceptarea succesiunii după decesul mamei Natalia Pușca, inclusiv în primele 6 luni de la eliberarea din detenție la 02 octombrie 2015. Prin urmare, acțiunea reclamantului Alexei Pușca în această parte întemeiată a fost respinsă de către instanțele ierarhic inferioare.

De altfel, conform jurisprudenței naționale ca circumstanțe temeinice care au stat la neexercitarea în termen a dreptului de opțiune, pot servi: starea de invaliditate a succesorului, îngrijirea unui membru bolnav al familiei, aflarea în rândul forțelor armate, tăinuirea faptului deschiderii succesiunii de către ceilalți moștenitori etc. Necunoașterea dispozițiilor legale incidente, lipsa de timp pentru depunerea cererii, necunoașterea componenței patrimoniului succesoral și alte motive similare, nu constituie motive temeinice de admitere a acțiunii.

Reclamantul Alexei Pușca nu a invocat circumstanțe temeinice ce ar justifica prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, iar din împrejurările faptice ale cauzei și actele anexate la materialele dosarului, instanța de recurs a stabilit că reclamantul nu a prezentat probe ce ar confirma omiterea termenului de acceptare a succesiunii din motive întemeiate, nedemonstrând faptul că ar fi fost în imposibilitate de a depune în termenul prevăzut de lege cerere de acceptare a succesiunii după decesul mamei Natalia Pușca.

Totodată, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că este neîntemeiată pretenția reclamantului Alexei Pușca cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul tatălui Tudor Pușca, or, aceasta nu ar putea produce efecte juridice asupra bunurilor care au aparținut lui Tudor Pușca, în condițiile în care aceste bunuri au fost ulterior înstrăinate la voința lui.

La acest segment, instanța de recurs specifică că în cazul admiterii acțiunii în partea declarării nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, hotărârile instanțelor ierarhic inferioare sunt contradictorii, din moment ce acestea au respins pretenția lui Alexei

Puşca cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii după decesul mamei sale Natalia Puşca.

Or, Alexei Puşca, neavând calitatea de moştenitor asupra bunurilor ce au constituit ulterior obiectul contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiţia întreţinerii pe viaţă, nu poate pretinde exercitarea cărorva drepturi asupra acestor bunuri. Prin urmare, Alexei Puşca nu poate insista asupra declarării nulităţii contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiţia întreţinerii pe viaţă nr.1504 din 21 februarie 2013, deoarece nu a demonstrat calitatea sa de moştenitor al bunurilor după decesul mamei Natalia Puşca.

Totodată, instanţa de recurs specifică că Alexei Puşca a invocat drept temei de anulare a contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiţia întreţinerii pe viaţă nr.1504 din 21 februarie 2013, precum că a fost încheiat într-un moment în care tatăl său Tudor Puşca nu-şi conştientiza acţiunile, făcând referire la art. 224 Cod civil, în redacţia până la 01 martie 2019, care prevede că actul juridic încheiat de o persoană într-un moment în care nu putea să conştientizeze pe deplin acţiunile sale ori să îşi exprime voinţa poate fi declarat nul de instanţa de judecată.

Contrar argumentelor expuse, instanţa de recurs menţionează că din raportul de expertiză judiciară nr. 201934E1601 din 30 septembrie 2019, anexat la materialele cauzei, rezultă că Tudor Puşca în perioada anterioară decesului, cuprinsă între lunile ianuarie-februarie 2013, nu a manifestat tulburări psihice cu semnificaţie psihiatrico-legală; Tudor Puşca, care suferea de cancer al lobului superior a pulmonului drept cu metastaze, dar fără tulburări psihice, la momentul întocmirii contractelor de înstrăinare cu condiţia întreţinerii pe viaţă nr. 1504, precum şi a contractului de donaţie nr. 1505 la 21 februarie 2013, era apt de a înţelege acţiunile sale.

Totodată, prin raportul de expertiză judiciară nr. RE 246-259 din 08 februarie 2019 se confirmă că semnăturile şi numele efectuate cu manuscris de la rubrica „semnăturile” din ambele exemplare ale contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiţia întreţinerii pe viaţă nr.1504 din 21 februarie 2013, din numele lui Tudor Puşca au fost executate de însuşi Tudor Puşca.

De asemenea, instanţa de recurs apreciază drept neîntemeiat argumentul reclamantului Alexei Puşca referitor la declararea nulităţii contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiţia întreţinerii pe viaţă nr. 1504 din 21 februarie 2013, precum că este afectat de eroare, invocând că motivul pentru care a fost încheiat - întreţinerea pe viaţă, nu a avut loc şi nici nu putea avea loc, or, decesul lui Tudor Puşca fiind iminent să se întâmple în cel mai scurt timp.

Astfel, conform art. 227 Cod civil, în redacţia până la 01 martie 2019, actul juridic încheiat în baza unei erori considerabile poate fi declarat nul de instanţa de judecată. Eroarea este considerabilă dacă la încheiere a existat o falsă reprezentare referitor la părţile actului juridic (partenerul sau beneficiarul), în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic.

Eroarea este reprezentarea falsă a realităţii la încheierea unui act juridic civil. Pentru ca eroarea să constituie temei de anulare a actului juridic civil este necesar ca ea să fie considerabilă, în sensul că elementul asupra căruia reprezentarea este falsă să fie determinant pentru încheierea actului, astfel încât, dacă ar fi fost cunoscută realitatea, actul nu s-ar fi încheiat.

Instanţa de recurs menţionează că la încheierea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiţia întreţinerii pe viaţă nr. 1504 din 21 februarie 2013 a fost

respectată forma scrisă și consimțământul părților contractante în conformitate cu legislația în vigoare, fiind exprimată voința ambelor părți. Or, nu a existat o falsă reprezentare asupra naturii acestui actul juridic și intenției încheierii lui.

Scopul părților a fost reciproc și constă în dobândirea de către Ivan Guvir a dreptului de proprietate asupra unui bun în schimbul întreținerii pe viață a lui Tudor Pușca.

Interesul pentru încheierea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013 s-a manifestat pentru Tudor Pușca, ca o posibilitate de a încheia un asemenea contract pentru a fi asigurat cu cele mai importante condiții de viață până la deces, aceasta constituind un drept individual al solicitantului, aspecte care și reflectată destinația acestui contract.

Astfel, instanța de recurs apreciază că este declarativă invocarea reclamantului Alexei Pușca, precum că contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013 ar fi fost afectat de o eroare, or, după cum s-a stabilit la momentul întocmirii lui, Tudor Pușca era apt să înțeleagă acțiunile sale, exprimându-și liber voința de a încheia acest contract și dânsul conștientiza consecințele semnării actului juridic. În consecință, nu sunt temeiuri de a fi declarat nul pe aceste temeiuri contractul de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013.

Cu referire la pretenția reclamantului Alexei Pușca privind declararea nulității contractului de donație nr. 505 din 21 februarie 2013, instanța de recurs consideră că aceasta întemeiat a fost respinsă de către instanțele ierarhic inferioare, deoarece obiectul contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, și anume 1/7 cotă-parte din terenurile agricole situate în extravilanul s. Coșernița, r. Criuleni, au aparținut lui Tudor Pușca în baza certificatului de moștenitor testamentar nr. 479 din 17 ianuarie 2013 (f.d. 31 vol. I). Prin urmare, bunurile donate constituiau proprietatea privată a lui Tudor Pușca și nu au făcut parte din averea comună în devălmășie a soților Tudor Pușca și Natalia Pușca, donatorul fiind în drept de a le administra după bunul său plac.

Referitor la pretenția reclamantului Pușca Alexei privind anularea testamentului nr. 237 din 10 ianuarie 2013 și înregistrat de notarul Petru Chirtoacă, prin care Tudor Pușca a testat toată averea sa lui Ivan Guvir, instanța de recurs consideră că acest testament nu poate produce efecte juridice din data de 21 februarie 2013, odată cu încheierea ulterioară a contractului de înstrăinare a casei locuit cu condiția întreținerii pe viață nr.1504 din 21 februarie 2013, precum și a contractului de donație nr. 1505 din 21 februarie 2013, or prin aceste contracte au fost donate și înstrăinate bunurile ce au constituit anterior obiectul acestui testament.

În acest sens, art. 1468 lit. c) din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019, prevede că testamentul nu are putere legală, dacă averea testată dispăre în timpul vieții testatorului sau este înstrăinată de acesta.

Potrivit normei citate supra, testamentul devine caduc în cazul înstrăinării averii de către testator, deși, în acest caz caducitatea survine prin voința testatorului, adică se atestă prezența unei revocări tăcite a testamentului de către testator. Astfel, în condițiile în care testamentul lăsat de Tudor Pușca nu are putere legală și nu produce efecte juridice, a devenit caduc și a dispărut și necesitatea anulării acestuia.

În același timp, instanța de recurs apreciază că instanțele ierarhic inferioare corect au respins și pretențiile lui Alexei Pușca privind anularea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberate la 06 aprilie 2006 și 28 iunie 2006, asupra casei de locuit, terenului aferent și terenului cu destinație grădină, ce au constituit obiectul contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, precum și a deciziei Primăriei s. Coșernița nr. 1 din 20 martie 1992, în condițiile în care, Alexei Pușca, neavând calitatea de moștenitor după decesul mamei sale Natalia Pușca, nu a demonstrat dreptul său legal în anularea acestor titluri.

Concomitent, instanța de recurs consideră că instanțele ierarhic inferioare întemeiat au respins și pretențiile reclamantului Alexei Pușcă privind anularea certificatului Primăriei s. Coșernița nr. 67 din 28 ianuarie 2013 și a extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 5034, eliberat la 16 martie 2006 de Primăria s. Coșernița, menționând în acest sens că actele pregătitoare sau operațiunile administrative și tehnico-materiale, care au stat la baza emiterii actului administrativ, nu pot constitui de sine stătător obiect al acțiunii în contenciosul administrativ, deoarece nu produc efecte juridice prin ele însele. Certificatul Primăriei s. Coșernița nr. 67 din 28 ianuarie 2013 și extrasul din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 5034, eliberat la 16 martie 2006 de Primăria s. Coșernița, nu constituie în sine acte administrative de sinestătătoare, or acestea sunt acte pregătitoare care au stat la baza autentificării contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013, încheiat între Tudor Pușca și Ivan Guvir.

Astfel, reclamantul Alexei Pușca nu a demonstrat prin probe pertinente și admisibile, care anume acțiuni ale Primăriei și Consiliului s. Coșernița, r. Criuleni contravin prevederilor imperative ale legii, care sunt acele norme care nu au fost respectate de pârâți și care este dreptul pretins a fi încălcat.

Totodată, instanța de recurs consideră întemeiată respingerea de către instanțele ierarhic inferioare a acțiunii reconvenționale depuse de Ivan Guvir, cu privire la declararea lui Alexei Pușca ca succesori nedemn, în acest sens invocând următoarele.

Articolul 1434 Cod civil, în redacția până la 01 martie 2019, prevede expres că, nu poate fi succesori testamentar sau legal persoana care: a) a comis intenționat o infracțiune sau o faptă amorală împotriva ultimei voințe, exprimate în testament, a celui ce a lăsat moștenirea dacă aceste circumstanțe sînt constatate de instanța de judecată; b) a pus intenționat piedici în calea realizării ultimei voințe a celui ce a lăsat moștenirea și a contribuit astfel la chemarea sa la succesiune ori a persoanelor apropiate sau la majorarea cotei succesoriale ale tuturor acestora. Nu pot fi succesori legali ai copiilor lor părinții decăzuți din drepturile părintești care, la data deschiderii succesiunii, nu sînt restabiliți în aceste drepturi și nici părinții (adoptatorii) și copiii maturi (inclusiv cei adoptați) care s-au eschivat cu rea-credință de la executarea obligației de întreținere a celui ce a lăsat moștenirea dacă această circumstanță este constatată de instanța de judecată.

Potrivit dispozițiilor art.1435 din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019, circumstanța care constituie temei pentru decădere din dreptul la succesiune trebuie constatată de instanța de judecată.

Din prevederile enunțate, rezultă că nedemnitățile sau nevredniciile succesoriale constă în decăderea unui moștenitor din dreptul de a culege o anumită moștenire,

inclusiv rezerva la care ar fi avut dreptul din această moștenire, deoarece s-a făcut vinovat de o faptă gravă față de cel care lasă moștenirea.

Nedemnitățile succesorală constituie o sancțiune, deoarece stopează realizarea vocației succesorală pentru anumite cazuri.

Astfel, nedemnitățile succesorală este aplicabilă numai în cazul săvârșirii faptelor expres determinate de lege, această normă având un caracter imperativ. Mai mult ca atât, sancțiunea nedemnității urmează a fi aplicată doar în baza unor probe incontestabile și strict determinate de legislator (sentință de condamnare, hotărâre de judecată etc.)

Raportând cele menționate la situația din speță, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare întemeiat au respins acțiunea reconvențională depusă de Ivan Guvir cu privire la recunoașterea lui Alexei Pușca ca succesori nedemni. Or, Ivan Guvir nu a prezentat probe care ar confirma cu certitudine că, Alexei Pușca este un succesori nedemni.

Din materialele cauzei nu s-a stabilit săvârșirea de către Alexei Pușca a unei infracțiuni sau fapte amorale față de Natalia Pușca și Tudor Pușca în sensul prevederilor art. 1434 Cod civil, în redacția până la 01 martie 2019, ce ar constitui temei pentru decădere din dreptul la succesiune a acestuia.

Având în vedere cele menționate, instanța de recurs consideră necesar de a respinge recursul depus de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de a admite recursul depus de Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu, fapt ce dictează casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea în care a fost admisă pretenția lui Alexei Pușca privind anularea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013 și de a emite în această parte o nouă decizie de respingere a acestei pretenții.

Subsecvent, dat fiind faptul că s-a constatat netemeinicia deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea în care a fost admisă parțial acțiunea lui Alexei Pușca, prin urmare, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi casate și în partea încasării de la Ivan Guvir în beneficiul lui Pușca Alexei a sumei de 5000 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

În acest sens, se menționează prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată, precum și ale art. 96 alin. (1) Codul de procedură civilă, prin care instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Reieșind din cele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul depus de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur și de a admite recursul depus de Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu, de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, în partea prin care au fost admise pretențiile lui Alexei Pușca cu privire la anularea contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din

21 februarie 2013 și încasate de la Ivan Guvir în beneficiul lui Pușca Alexei cheltuieli de judecată în sumă de 5000 de lei și de a emite în această parte o decizie nouă cu privire la respingerea acestor pretenții, în rest a menține decizia din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central și hotărârea suplimentară din 19 februarie 2020 a Judecătorei Criuleni, sediul central.

În conformitate cu 258 alin (3), 248 alin. (1) lit. a) și b) Cod administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul depus de Alexei Pușca, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur.

Se admite recursul depus de Ivan Guvir și avocatul Valeriu Ciuntu.

Se casează parțial decizia din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Pușca împotriva lui Ivan Guvir, Consiliului sătesc Coșernița, Primăriei satului Coșernița, Întreprinderii de Stat „Cadastru”, terț notarul Petru Chirtoacă cu privire la declararea nulității actelor juridice, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și încasarea cheltuielilor de judecată, și cererea reconvențională depusă de Ivan Guvir împotriva lui Alexei Pușca cu privire la recunoașterea ca succesor nedemn și încasarea cheltuielilor de judecată, și anume în partea declarării nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2013 și încasării cheltuielilor de judecată în sumă de 5000 de lei și în această parte se emite o nouă decizie prin care:

Se resping pretențiile lui Alexei Pușca cu privire la declararea nulității contractului de înstrăinare a casei de locuit cu condiția întreținerii pe viață nr. 1504 din 21 februarie 2021 și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 5000 de lei.

În rest, decizia din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Criuleni, sediul central și hotărârea suplimentară din 19 februarie 2020 a Judecătorei Criuleni, sediul central, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Nina Vascan